

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRMEGYEI NEMZETI MUNKAPART HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés:
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - - 6 ..
 negyed évre - 3 ..

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyitvány sora 40 fillér.

A föld és népe.

(Ü. L.) A régi Magyarország patriarkális viszonyai közt hazánk áldott földje meghozta mindazt, amire egyszerűbb életigények mellett a népességnek szüksége volt. Piaczra kiki csak a fölöslegét vitte, s az jó árban elkelt. A külföld megadta, mert a magyar gabonának nem akadtak sehol versenytársai. Európa legnagyobb élestarát a magyar földön látta s a honi termelők szépen gyarapodhattak a vásáron.

De az életfejlődés szigorú törvényei s az új idők szelleme felborította ama kezdetleges, idillikus viszonyokat, melyek közt megrekedve és eltespedve, Magyarország talán a saját zsirjában fult volna meg. Körülöttünk az egész világ képe átalakult, a magyar közéletnek is lépést kellett azzal tartania.

Megnövekedtek a nemzeti szükségletek minden téren, hogy versenyképességünkkel hátra ne maradjunk más népek mögéje s messzi elmaradottságunk hiányait pótolhassuk. Nagy és szép munkát végeztünk, a világ elismerése nem késik jutalmazni érte: a külföld bizalommal néz nemzeti törekvéseink felé. De szinte csodaszámba megy, hogy e nagyméretű evolúció költségeihez a fedezet javát a magyar nemzetgazdaság régi alapjai: a föld terménye s az őstermelés ideig megbirták.

Mennyivel drágult a gazdálkodás az egész vonalon! . . . Jelzáloghitel-terheli mindenütt a földet, művelése fokozódó önköltségbe kerül, a hagyományos olesó munkaeszközöket kiszorították a gépek, s az eleven munkaerő rengeteg kiadást emészt. A termés értékesítésében a világverseny konjunkturától függünk, mert a világpiac kínálata és kereslete dirigálja az árszabást. A fuvartarifák s az idegen vámvonalak adóitélei csökkentik az üzemi hozadékot. S ha ezen mégis száz kéz osztozik, hogy képes fedezni valamennyi osztozó haszna e sok millió család életszükségleteit az új idők kulturális, kényelmi és fényűzési igényeihez képest!

Ez a csoda a nemzet bámulatos munkaképességének és ökonomiájának műve. A vezető szerep benne kétségkívül a magyar kormányoké volt s a tör-

vényhozásé, melyek minden időben gondoskodni igyekeztek, hogy a nemzet segélyforrásai lehetőleg folyvást növekedjenek, új intézményekkel új eszközök álljanak rendelkezésére, a mik boldogulását előmozdítják. A nyerstermelők megtanulták az intenzívebb gazdálkodást, támogatásukra hitelintézetek alakultak, nemzeti ipar, vasuti hálózat s csatornarendszer keletkezett, a miknek eredménye volt a föld értékelkedése, lendülő kereskedelem, fokozódó vállalkozási kedv és új pénztökek keletkezése.

Mindez azonban még most is főleg az agrikulturától kapja legdövebb táplálékát. Nemzetgazdaságunk fejlődése ezért örvendetes, és haladjunk ez uton továbbra is előre! . . . A nagybirtokok mintagazdasága most már általános nálunk, ilyen az állami kezelés alatt álló birtokok is. Az egyházi-városi ingatlanok már szorulnak kritikára, hosszabb bérleti rendszerrel azonban ezeknél is lesz változtatás. A kisbirtok halad a fejlődés útján, különösen ha ez utóbbiak fordítanak gondot a bolgár kertészet elsajátítására is, a mely gazdagon kihajtja magát. A bolgár kerti-gazdaság el van terjedve Svájcban és Franciaországban is. Ez utóbbiban jóformán kertigazdaság foly! . . . A bolgár kertészet évente négyszer produkál terményt a piacra. Ezért jómódu a bolgár és gazdag a francia nép.

Nálunk a kisbirtok képezi a birtokosság zömét. Át kell alakítani kerti gazdasággá a föld művelését. A középbirtok ma már nem hajlja ki magát, a gazdasági kiadásokkal nehezen küzdhet meg. De más a helyzet a kisbirtokon. A földet maga a gazda miveli, a mely még hatásosabb lesz, ha a kisgazda a kis földjén átter a kerti gazdálkodásra. Sajátlítsák el a bolgár kertészgazdálkodás titkát s még nagyobb lesz a produktumuk mint jelenben.

Magyarországon sok bolgár van. Különösen Arad megyében. De vannak Erdélyben is, különösen Kolozsvártt. Kis utánjárásal lehet tőlük tanulni. Tanulni sohasem szegyen. Az áldott jó magyar föld kihajtja magát, ha praktikusán műveltetik. Ne feledjék ezt a kisgazdák s akkor helyzetük még az eddiginél is nagyobb mértékben javul.

Az Alsófehérmegyei Történelmi Egyesület gyűlése.

Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület f. év január 31-én választmányi gyűlést tartott a gyulafehérvári városháza tanácstermében. Kadicsfalvi Török Bertalan egyesületi elnök vezetésével résztvettek: Korody Péter dr. ügyvivő alelnök, Nemes Sámuel, Novák Ferencz kir. tan. tb. alelnök, dr. Inczedy-Joksmán Ödön, dr. Nathán Bernát kir. tan., Avéd Jákó, Csabry Bonifác dr., Roska József, Roska Miklós dr., Mendel Manó, Adorján Samu dr. ügyész, Cserni Béla dr. muzeumi őr, Deutsch Manó pénztáros, Reithofer Jenő másodtitkár.

Az elnök üdvözlő megnyitójára az ügyvezető alelnök ismerteti az ügyiratokat, majd felkérésére Cserni Béla dr. muzeumi őr a muzeummról és könyvtárról tesz jelentést s Deutsch Manó pénztáros a vagyoni állapotról számol be.

E két utóbbi jelentés kapcsán élénk eszmecsere indult meg egyetlen megyei tudományos társulatunk ez idei munkaprogramját illetőleg, s a tárgyalás szép bizonyosságot adott arról, hogy a vezető választmány kultúr-szükségletünk kielégítését látja ez intézményünk buzgó felkarolásában és fejlesztésében. Szükségesnek találjuk rámutatni azon tényekre, melyek a muzeumi és pénztárosi jelentések útján keletkezett tárgyalásban kialakultak. A muzeumi jelentés a fokozatos fejlődésnek adja igen biztató képét, s ezzel kapcsolatban a muzeumnak, mint a társulat munkássága által elért eredmény gyűjtőhelyének kibővítését sürgeti mint elodázhatatlan dolgot. A pénztáros beszámolója már nem mutatta azt az anyagi előbbre jutást, melyet a természetes fejlődés megkíván. Egyes tagoknak, de elsősorban s kiválsan a a derek munkásságu muzeumnak dr. Cserni Belának páratlan tevékenysége akkora anyagot halmozott össze, hogy annak rendszeres feldolgozásához, elhelyezéséhez már kevésnek bizonyul a meglévő vagyoni alap. Fáradhatatlan buzgósága ugyan talál módot arra, hogy kormánytámogatással, s egyesek nagyadományával az alaptőke s tagsági díj jövedelméhez segítséget kapjon, mindez azonban nagyon kevés és bizonytalan alap arra, hogy egy folytonos fejlődésében, bővülésben levő tudományos intézmény a hozzáméltó fejlesztésben részesüljön.

De lehetetlenség is ekkora egyesületet a tagsági díjak bizonytalan erejéből táplálni megfelelő erős alaptőke híján. Igen jól megértették ezt azok a nemesen gondolkozók, kik rövid egymásutánban résztart az alapítók sorához csatlakoztak, résztart nagyobb adománnyal járultak a kormánynak hála méltó, de magára hagyott támogatásához.

A példa vonz, az illusztris névsort közreadjuk. Alapító tagok lettek 1911-ben: Imets

F. Jákó kanonok, Kadicsfalvi Török Bertalanné sz. Brencsán Etelka urasszony, Ávéd Jákó l. ny. főgim. igazgató, Korody Péter dr. kanonok, Hartenbaum Simon dr. vm. főorvos, Deutsch Adolf l. s. Jonás Adolf urak. Adományoztak: Majláth Gusztáv Károly gr. erdélyi püspök 100 kor., Dr. László Mihály orsz. képviselő 100 kor., Gyulafehérvár r. t. város 500 kor. Köszönet és hála szíves adományaikért, szerény megjegyzést azonban fűzünk hozzá.

Nemcsak a kevés kiválasztott az egyesület, nem is egy szűkebb társaságé, jóval nagyobb közérdeket szolgál, egy egész megyéé ez intézmény, e megyének története, s annak kézzelfogható okmányai mint tudományos kutatások eredményei vannak itt letéve. Már pedig szerény az általános kulturális részvét, szerény az anyagi támogatás, a miben társulatunk a megye összességétől részesül. Éppen ezért óhajtjuk erősen, hogy a nagy közönség, de különösen megyénk területén működő más irányú művelődési intézményeink e materiális idők reklámlármája mellett is vegyék észre a tudományos csendet, tömörítsék az alapítók falankszát, mert oly intézmény léte és fejlődése biztosított, mely munkájának egy-egy részében országos, sőt európai nevet vívott ki magának. — (r.)

Tea-estély.

A szegény tanulókat segélyező kör tea-estélye f. hó 4-én nagy közönséget vonzott a Bethlen-főiskola előjárósága által szíves előzékenységgel felajánlott tornaterembe.

A tanítóképezde énekkara Veress Gábor lelkes és szakavatott vezetése alatt sűrű tapsot aratott szép dalaival. Most a kollégium méltán híres „kis bandája“ állott a dobogóra ügyes és temperamentumos vezetőjével Fogarasy Zoltánnal élén, hogy egy ép oly kedves, mint tehetséges ifju hölgy Lázár Etuska énekét kísérelje. Zer-kowitz dalaiból énekelt szép és terjedelmes mezzosoprán hangján. Kellemes megjelenése, élénk előadása zugó tapsokat keltett és ismételve kellett megjelenni közönségünk előtt.

Érdekes felolvasás következett a méltán szimpatikus finn népről, melyet Molnár Gyula máv. mérnök tartott, ki a mult nyáron kedves feleségével együtt látogatta meg az érdekes országot. Felolvasását érdekes vetített képek illusztrálták és köztetszés kísérte.

Most következett a szíves kedves, házi-asszonyok: Zeyk Dánielné br. Kemény Ida, Uray Lászlóné, Sándor Jenőné, özv. Berdéné, özv. Józsa Zsigmondné, Vajna Janka és társaik munkája: a thea-osztás, melyben kedves ifju hölgyek voltak segítségükre. Bizony pár száz csésze thea és jó sütemény fogyott el derűs csevegés között, miközben a „kis-banda“ rágyújtott egy ropogós csárdásra, s a nagyterem szinte szűk lett a vidáman tánczó párok részére. 8 órakor azonban jött a szigorú záróra s a jókedvű fiatalságot csak azzal az ígérettel lehetett megnyugtatni, hogy az utolsó thea-estélyen márczius 3-án, mely szintén érdekes program van kilátásban, egy órával lesz hosszabb a vidám táncz ideje.

Nagy előnye ezeknek a kellemes, házias, thea-estélyeknek a szíves vendéglátás, melyben Török Bertalanné elnöknővel együtt az egész hölgyválasztmány részletti városunk közönségét. Így aztán szívesen vesz részt családostól apraja-nagyja a mi kis városunk társadalmának s jókedvű fesztelenségben tölthet néhány órát abban a tudatban, hogy egyuttal jót cselekedve segít elő nemes, humanus célt. Ez estélyen is oly szép, kedves társaság gyűlt össze társadalmunk minden művelt osztályából, hogy örömmel gyönyörködhetünk a kellemesen élvező közönség egyetértésének. Persze-persze: erre azonban csak a jó szívű, nemes érzésű hölgyek képesek s nem az ügyetlen, politikából egymást csak keseríteni tudó nagyszerű férfiak!

HIREK.

— **Anyakönyvi kinevezés.** Szász József, vármegyénk főispánja Fírer Sándort a remetei anyakönyvi kerületben korlátolt hatáskörrel anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki.

— **Református leánynevelő intézet.** Báró Bánffy Dezső református főgondnok és államférfi emléket az erdélyi ref. egyházkerület közgyűlése egy hatalmas ref. leánynevelő intézet felállításával szándékozik megörökíteni, s e célra — rendelkezésre álló vagyona az egyházkerületnek nem lévén — országos gyűjtést indított. Buzgó hiveink sietnek adományokkal járulni a nagy cél megvalósításához. Némelyek ezeket, mások kevesebbet, de tehetségűkhöz mérten adakoznak. Rövid időn belül már pár százezer korona gyűlt. A mi református egyházunk is 1000 koronát adományozott a maga részéről. A gyűjtés itt is megkezdődött. Felkérjük mindazon hiveinket és másokat is, kik a magyar református leánynevelés rendkívüli fontosságát átérzik, hogy e nemes célhoz adományaikkal hozzájárulni szíveskedjenek. — A nagyenyedi ref. egyház előjárósága.

— **Iparos- és kereskedő bál.** F. hó 3-án, szombaton este az idei farsang egyik legszebb és legvidámabb estélye a helybeli iparos önképzőkör és a kereskedő ifjuság együttes műsoros táncestélye volt. A Nemzeti Szálloda táncztermet üde, zöld fenyőágakkal, allegóriákkal és drapériákkal díszítette fel a buzgó rendezőség, ügyesen és jó ízléssel; a lépcső feljárt is szőnyegekkel és fenyőágakkal tették kellemessé. A műsor minden egyes pontját élénk elismeréssel jutalmazta a díszes közönség, melynek soraiban ott láttuk a minden szépért és nemesért lelkesülő és áldozó Zeyk Dániel ny. főispán főrendiházi tagot és nejét, Szász József főispánt, Török Bertalan takp. elnök-igazgatót és nejét és a díszes védnöki kar számos tagját. — A műsor első pontja a kör ujan alakult erőteljes férfikarának népdal-egyvelege volt. A szép hanganyaggal rendelkező kar énekét élvezettel hallgattuk volna még tovább is, olyan kellemes, szép harmoniában hangzott el. Hödl Ferencz ügyesen adta elő a csendes lakást kereső monológját. Incze Klárka Bethoven

Sonátáját játszotta zongorán, a klasszikus zenének teljes megértésével és technikájával gyönyörködtetett, kapott is érte elismerést. Kovács Teréz Teglás „Éjjeli zene“ melodramáját adta elő tiszta hanghordozással és megértő előadással, a csendes bus zenét Aradi Jancsi játszotta hozzá. Utolsó szám: a férfi és nőkar együttes éneke volt. Nem mondunk nagyot, ha ez a vegyeskar valóban gyönyörűséget szerzett népdalkincseinkkel. Gondosan, összevágón és „hozzáértőn“ énekeltek, sok tapsot is kaptak érte. A dalkar sikerében ki kell emelnünk Wolfarth Lőrincz zenei tudását, gyakorlati képességét és szerény modorát, odaadó buzgóságát, melyekkel igen szép eredményt ért el. Műsor után kezdetét vette a vidám táncz és reggel fél 6 óráig tartott a legjobb hangulatban.

— **Népszerű felolvasás Felenyeden.** E hó 10-én, szombaton délután 5 órakor a felenyedi áll. isk. tornateremben Veress István, városunk ismert muzsikusa népies felolvasást tart a székelyek zenéjéről. A ropogós székely-tánczok zenéjét garmofonon mutatja be. A felolvasás keretében ismertető szomorú és vidám dalokat, valamint az eredeti székely balladákat Felméri Sándor fogja énekelni. Az érdekesnek ígérkező felolvasásra felhívjuk az érdeklődő közönség figyelmét, különösen a szomszédos felenyediket.

— **A Bethlen-kollégium ifjuságának** f. hó 10-én (szombaton) este tartandó tánczestélyére újlag felhívjuk a közönség figyelmét. A kellemesnek ígérkező estély a Szeidl-szálloda földszinti helyiségeiben tartatik meg, tánczterem a nagyméretű kávéházi helyiség lesz, a buffet jóságát a szálloda tulajdonosa garantálja. A meghívók a mult hét folyamán szétküldtek, a kik meghívót esetleg nem kaptak, de arra ígéret tartanak, forduljanak érte rendezőséghez.

— **A hushagyókeddi tánczestély** rendező bizottsága lázasan dolgozik a mulatság sikerén. Mint értesülünk immár teljes a lady patronessek és védnökök díszes névsora, melyben a város és a vármegye előkelőségeit látjuk egymás mellett szerepelni. A tánczestély voltaképpen minden jótékony célt szolgál azáltal, hogy tiszta jövedelmét a jótékonycélú előadások szinpadí díszleteinek beszerzésére fogja fordítani. Ezzel jelentékenyen megkönnyíti kiváltképpen városunk két nőegyletének a dolgát, mert közrejátsszik abban, hogy ezentul kevesebb gonddal és fáradsággal legyenek előállíthatók a műsoros estélyek kellékei. A meghívókat már a napokban szétküldi a rendezőség. A tánczestély előre látható sikerének fölötté örvendünk, annál is inkább, minthogy a kulturális és jótékonycélú anyagi hasznán kívül az erkölcsi haszon, egy kedves bál éjszaka, gyönyörűséget is fog szerezni.

— **Bankalapítás Nagyenyeden.** A „Kolosvári Hírlap“ vasárnapi számának közgazdasági rovatába, nyilván a gründoló urak részéről, egy kis hír lett becsempészve, mely szerint a Nagyenyeden Berkovits, Génád, Katona és társai által alapítandó zsidóbank alapításában a Kolosvári takarékpénztár és hitelbank is részt vesz. Mivel ezen a nyilvánosság részére szánt tudósítás utóbbi része a valóságnak nem felel meg és csak arra alkalmas, hogy a hiszékeny közön-

Aki olcsón és szépen akarja szobáit festeni,

forduljon Rosenberg Ignác festőhöz, Nagyenyed, Szentkirály-utca 67. sz.

séget félrevezesse — ezt átlátva a kolozsvári takarékpénztár és hitelbank is — sietett ugyanezen lapban ezen hamis hírt megegyeztetni a lap február 6-iki számában az előbbi téves értesítést a következőkben rectificálja: „Uj bank Nagyenyeden. Vasárnap számunkban megírtuk, hogy 300,000 korona alaptőkével Nagyenyeden új pénztárat alakul. Mint most értesülünk a Kolozsvári takarékpénztár és Hitelbank nem vesz részt az új bank alapításában.“

— **A nagyenyedi ipartestület** évi rendes közgyűlését márczius hó 3-án, határozatképtelenség esetén pedig — újabb meghívás nélkül — 1912. márczius hó 10-én délután 2 órakor, a városháza közgyűlési termében tartja meg. Táragsorozat: 1. Előjárósági jelentés 1911. évről. 1911. évi számadás megállapítása. 3. 1912. évi költségvetés és leltár megállapítása. 4. Indítványok, melyek alapszabályszerű időben és alakban érkeztek be. 5. Elnök, 18 előjárósági tag és 3 számvevő választása.

— **Öngyilkos kapitány.** Lang Henrik, a gynlafahérvári 50-dik gyalogezred kapitánya a múlt pénteken föbe lőtte magát. Tettét állítólag nagyfokú idegbaja miatt követte el. Vasárnap temették el katonai pompával.

— **Az Edison mozgósínháznak** vasárnap nagy szenzációja lesz. A világhírű detektívdrámát, a dr. Gárdel Hama, a diplomás gazember című mozgóképet mutatja be.

— **Jégzajlás árvízzel.** Január hó 28-án az Abrud patakán hatalmas jégtáblák usztak lefelé és az Abrudfalván levő állami hidnál feltorlódtak, aminek oka az volt, hogy hidat az automobiljárat miatt feltámasztották a jég a támoszlopokban megakadt. Estefelé a víz kiöntött a patakából és Abrudfalvának, valamint Abrudbányának a patakmenti részét teljesen elöntötte, jelentékeny kárt okozva korcsmárosoknak, kereskedőknek s másoknak is, főleg a pinczékben. A rendőrség és a Horák százados vezénylete alatt megjelent katonaság nehéz munkája és a dinamitrobantások, az éjjeli órákban visszazoritották a vizet medrébe. Dicséret illeti a tisztikart és Anka László rendőrt is, aki gyermekeket és állatokat mentett ki, szinte élete veszélyeztetésével a rohanó áradatból.

— **Hány ügyvéd van Magyarországon?** Az elmúlt évben Magyarországon az ügyvédek száma 800-zal szaporodott, ami 13. százaléknak felel meg. Az ügyvédek száma ez idő szerint meghaladja a 7200-at. Az 1910. év végén 6400. volt a számuk Magyarországon 1800-zal több ügyvéd van, mint Ausztriában. Az év folyamán előreláthatóan újabb 1200—1500 ügyvéddel fog szaporodni a státus.

— **Szörmebőr festése.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a szűcsiparosok tudomására hozza, hogy az elértéktelenedett szörmebőrök festésére igen értékes utasítás áll rendelkezésre, a melyet az érdeklődők a kamaránál a hivatalos órák alatt áttanulmányozhatnak.

— **Elütötték a kocsik.** Kedden délután a Hid-utcában a patak hidon két szembejövő kocsit elütötte Szent Zsorzán fegyőrt, és esés közben a loba eltört. A baleset úgy történt, hogy mikor Szent az egyik kocsit elöl akart kitérni, a másik elé került, mely elütötte.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőink műtrágyázása.

Január hó 10-én tartott gazdaköri gyűlés keretében a „műtrágyát értékesítő szövetkezet“ kiküldöttje ismertette a műtrágyák használhatóságát és melegen ajánlotta a gazdasági növények termelésénél azok alkalmazását.

Többszöri felszólítás után áttért a szőlők műtrágyázására is; ajánlva egy műtrágya kompozíciót, melyet az általa képviselt szövetkezet árúsít s ezzel — a mily óvatosan elakarta a témát kerülni, ép oly röviden — végzett is vele.

Sokan talán rossz néven is vették, hogy a szőlőket ily kevés figyelemben részesíti, pedig igen helyesen járt el, midőn nem ajánlotta nyakra före a szőlők műtrágyázását. — Mint a „Műtrágyát értékesítő szövetkezet“ képviselője kijelentette, hogy van egy kompozíció mellyel a szőlőket trágyázni lehet, de előadása rövidségével kívánt bennünket figyelmeztetni, hogy e kérdésben óvatosan járjunk el, nem az ő hivatása levén azon tény konstatálása, hogy a kötött talaju hegyi szőlők műtrágyázása eddig sikerre nem vezetett, és nem sikerült egy oly műtrágyát vagy egy kompozíciót előállítani, mely minden körülmények között bevált volna és használható lenne.

A futó homoki szőlőkben végzett műtrágyázási kísérletekkel igen szép eredményt értek el, azért mert a talaj összetétele egynemű és a homoknak csak növényi tápanyagra van szüksége, hogy benne a szőlő nagy hozamot produkáljon, ezzel ellentétben a hegyi talajok összetétele nagyon változó, s míg egyik a foszforban, másik a káliumban, a harmadik esetleg a nitrogénben szegény. Előfordul továbbá az az eset is, hogy a talajban mindenféle növényi tápanyag kellő mennyiségben jelen van, de még nincs megfelelően előkészítve, ily körülmények között hegyi szőlők trágyázására meghatározott receptet felállítani nem lehet, mert ha nem megfelelő műtrágyát alkalmazunk, semmi eredményt sem érünk el, sőt kárt is tehetünk. Ezért tehát minden birtokosnak, minden talajféleségen magának kell kutatni, hogy mely talaján minő műtrágya alkalmazása járna sikerrel. — E kísérlet azután kimutatná azt is, egyáltalán szükséges-e a trágya alkalmazása, vagy pedig egy jó mély őszi mivelés, vagy valamely oldószer is elégséges, pl. kötött fekete nedves talajon égetett mész, száraz természetű talajon humusz adagolása sok esetben meghozza a kívánt eredményt.

Istállótrágya alkalmazása esetén mind ezekre gondolnunk nem kell, mert az istállótrágya minden növényi tápanyagból többet kevesebbet tartalmaz, ezenfelül bontó hatása is van, addig a műtrágyák csak 1—2—3 féle tápanyagot tartalmaznak, oldószerük azonban hiányzik, s innen van az, hogy némely kötött talajon az összes növényi tápanyagokat tartalmazó műtrágya sem bir semmi eredményt sem felmutatni. Mindezekből nem azt akarom kihozni, hogy műtrágyát ne alkalmazzunk, csak figyelmeztetni óhajtom a szőlőbirtokosságot, hogy a műtrágyázást kellő körültekintéssel vegye igénybe. Az istállótrágya alkalmazása a legkényelmesebb trágyázási eljárás, de mind nehezebb a beszerzése és költségesebb a szállítása, annyira, hogy közellevőnek tartom az időt, midőn nem lesz érdemes az istállótrágyát a szőlőben, s főleg a távoli vagy magasabb fekvésű szőlőben alkalmazni, s helyette egy koncentráltabb és könnyebben szállítható trágya kerül forgalomba s ez: a tőzgefekal.

A tőzgefekal az árnyekszéki trágyának tőzeggel való telítéséből áll elő. A tőzeg a trágya kellemetlen szagát és értékes alkatrészeit magába szívja, s kellő erjesztés után igen hatásos és könnyen szállítható trágyaanyagot ad; mely könnyen szállítható azért, mert míg az istállótrágyából 300 mm. addig a tőzgefekalból 30—40 mm. szükséges egy holdra, és e mennyiség is sokszor bámulatos hatást idéz elő. Kötelességemnek tartom azonban azt is közölni, hogy a tőzgefekal ép úgy mint az istállótrágya foszforban szegény, s a hatását nagyban fokozza, ha szuperfoszfátot keverünk hozzája. A fekal növényi tápanyag tartalma a talajból hiányzó tápanyagokat pótolja, a tőzeg pedig a humuszt szaporítja, s a talaj bomlását nagyon elősegíti.

Mivel azonban Nagyenyedhez közel tőzgefekal gyár nincs, legcélszerűbb lenne a helybeli termelést fekal készítésre felhasználni.

Nagyenyed, 1912. január 16-án.

Kiss Ernő

kir. szől. és bor. felügyelő

127—912. kig. sz.

Pályázati hirdetés.

Abrudbánya rendezett tanácsu városnál (Alsó-Fehér vármegye) a városi kéményseprői állás a volt kéményseprő elbocsátása folytán üresedésbe jöven — felhivom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy kérvényüket kellően felszerelve folyó évi **márczius 10-éig** bezárólag hozzám adják be.

A kinevezendő kéményseprő köteles állását kinevezésétől számított 8 nap alatt elfoglalni.

Abrudbánya rendezett tanácsu város tanácsának, 1912. évi február 1-én kelt üléséből.

Inose Antal,
polgármester.

41 1—1

Friss töltésű bor- és gyógyvizekből következő választékot nyújtja

WINKLER JÁNOS kereskedése Nagyenyeden:

Baross, Bodoki „Matild“, Bodoki „Salus“, Borszéki, Előpataki, Málnási borviz, Málnási „Mária“, Margit, Parádi árszén, Répáti, Salvator, Sicilia és Sztojcai hazai források, továbbá: Carlsbadi, Giesshübli, Gleichenbergi, Levico, Marienbadi,

Roncegno és Selters külföldi és végül: Ferencz József, Horgony és Igmándi hazai keserűvizek.

„Petőfi“-hez címzett vendéglőmben
egy

kimérőt keresek.

Van benne egy kényelmes nagy terem, egy kisebb ivóterem és biliárd, s teljes vendéglői felszerelés, kapcsolatosan tekepálya és végül 4 vendég szoba. Az üzlet április hó 24-ikén átveendő.

Értekezhetni: **Incze Istvánnál,**
Nagyenyed Főter 20. sz. 39 2—

MÜHLE ÁRPÁD
kertészeti és magenyésztési telep
Temesvár

Diszkváltó főarjgyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

TÖBB PÉNZE
akkor lesz, ha nélkülözhetetlen, olcsó és
tartós szóttésárukat

csak a
nagyenyedi szövőgyárból
vesz.
Arjgyzék ingyen küldetk.

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T.

Az Osztrák-Magyar Bank mellékhelye.

Részvénytőke 600.000 korona.	<i>Előnyös kölcsönt</i> ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire. <i>Vásárol</i> és elad értékpapírokat. <i>Letétbe</i> elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értéket kevés őrzési díj mellett. <i>Idegen</i> kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál. <i>Váltókat</i> az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le. <i>Állandó betétet</i> a legkedvezőbb kamattalá mellett fogad el.	Tartalékalap 400.000 korona.
Az intézet hivatalos órái hétköznapokon: délelőtt 9—12 óráig, délután 3—4 óráig.		Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

MENDEL SÖRFŐZŐDE ÉS KERESKEDELMI R.-T.

TORDA.

Alsófehérmegyei raktarak:
Nagyenyedi főraktár
házi kezelésben
Wohner Rudolfnál Szentkirály-u.
Gyulafehérvár:
Weill Rólánál.
Tovísen:
Nemayer Mihálynál.
Balázsfalván:
Dániel Ferencznél.

Ajánlja a Magyar Védő Egyesület által és a temesvári nemzetközi kiállításon legnagyobb díjjal, a „Grand prix“-vel kitüntetett
tordai Korona-sörét.
Továbbá bajor módra gyártott sötét
MALÁTA (Bock)
és nehéz világos
dupla márcziusi söreit.

Figyelem!
Csak akkor kap eredeti
tordai Korona-sört,
ha a cég vignettája az üvegen rajta van!

104 1—

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

PORTLAND-CEMENT-gyár Brassóban.

Itt helyben kapható **Klemm Pál** cégnél Szentkirály-utcza 128.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.